

BLOGI

Rahapolitiikan riskien ja tappioiden jakamisesta

14.8.2012 • BLOGI • MIKA PÖSÖ

Tällä viikolla on virinnyt keskustelua siitä, kuinka yhteisen rahapolitiikan toteuttamisessa syntyneet riskit ja tappiot jaetaan eurojärjestelmässä kansallisten keskuspankkien kesken. Keskustelussa on myös kyseenalaistettu Suomen Pankin tulkintaa menettelyistä tappioiden jakamisen suhteen.^{1,2}

EKP:n rahapolitiikka on euromaille yhteistä ja euromaiden kansalliset keskuspankit toteuttavat sitä yhteisiä periaatteita ja menettelyjä noudattaen. Yhteisen rahapolitiikan toteuttamisesta saatu tulo jaetaan euroalueen kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa niiden maksamiin osuuksiin EKP:n pääomasta Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön mukaisesti. Osuudet EKP:n pääomasta perustuvat ns. pääoma-avaimiin, jotka ottavat huomioon maiden koon sekä BKT:lla että väestömäärällä mitattuna. Mitä suurempi maan koko, sitä suurempi on pääoma-avain ja osuus rahoitustulosta.

Mainitun perussäännön 32.4 artiklan mukaan EKP:n lukuun toteutetuista rahapolitiikan operaatioista aiheutuneiden tappioiden korvaaminen kansallisille keskuspankeille tapahtuu aina EKP:n neuvoston päätöksellä. Artikla antaa EKP:n neuvostolle myös oikeuden päättää, missä muodossa tappiot korvataan ja että tappion määrä voidaan vähentää kansallisista keskuspankeista saatavasta rahoitustulosta. Artiklan loppuosa kuvaa menettelytapoja eikä siitä voida johtaa tappioiden korvaamisen ylärajaa, mistä päättäminen kuuluu EKP:n neuvoston toimivaltaan.

Rahapolitiikan toteuttaminen on toistaiseksi tuottanut rahoitustuloa jokaiselta eurovuodelta ja se on jaettu kansallisille keskuspankeille pääoma-avainten suhteessa. Mikäli neuvosto päättää rahapolitiikan tappioiden korvaamisesta, lähtökohtana pidetään, että rahapolitiikan riskit jaetaan pääoma-avainten suhteessa. Tämä ei ole yksin Suomen Pankin tulkinta, vaan tätä menettelyä on noudatettu EKP:n neuvoston päätettyä rahapolitiikan

tappioiden jakamisesta tilikauden 2008 osalta. Suomen Pankki on eri yhteyksissä kuvannut riskiensä enimmäismäärää tämän menettelyn mukaisesti.

Käytännön esimerkki kyseisestä menettelystä on tilikaudelta 2008. Finanssikriisin kärjistyttyä syksyllä 2008 viisi pankkia jätti maksamatta yhteensä 10,3 miljardin euron rahapoliittiset velat kolmelle euroalueen kansalliselle keskuspankille. Rahapoliittisten velkojen vakuudeksi kyseiset pankit olivat tuoneet velkakirjoja, joita ei vallitsevissa markkinaolosuhteissa saatu myytyä järkevään hintaan tai niiden myynti edellytti velkakirjojen uudelleenjärjestelyä.

Tuolloin EKP:n neuvosto päätti jakaa kansallisten keskuspankkien kesken vakuuksien realisoinnista syntyneet tappiot kokonaisuudessaan perussääntönsä artiklan 32.4 mukaisesti ja pääoma-avainten suhteessa. Samalla EKP:n neuvosto päätti, että vakuuksiin liittyvä 5,7 miljardin tappiovaraus jaettiin kansallisten keskuspankkien kesken pääoma-avainten suhteessa. Suomen Pankin tulokseen tehtiin tuolloin 1,79 prosentin pääoma-avaimen mukainen 102 miljoonan euron varaus, jota on vakuuksien realisoinnin myötä voitu purkaa sen jälkeen n. 85 miljoonalla eurolla. Euroalueen kansallisten keskuspankkien tilintarkastetuista ja vahvistetuista tilinpäätöksistä ilmenevät kyseinen jakomenettely ja yllä mainittu oikeudellinen perusta.

Rahoitustulo koostuu rahapolitiikan korkotuotoista, joista vähennetään rahapolitiikan korkomenot. Kansallisten keskuspankkien tuloslaskelmissa rahoitustulo tasataan pääoma-avainten mukaiseksi rahoitustulon netto-osuudella. Rahoitustulo on Suomen Pankille ollut noin 200-300 miljoonaa euroa vuosittain.

¹Taloussanomien 14.8.2012 ”Professorit: Suomen Pankin tappiotulkinta on outo”.

²Uutistoimiston Startel 13.8.2012 ”Oikeustieteilijät ihmettelevät Suomen Pankin tulkintaa vastuistaan” ja ”UUTISKOMMENTTI: Mistä Suomen Pankin vastuissa on kyse?”.

KIRJOITTAJA

Mika Pösö
Viestintäpäällikkö,
EKPJ:n viestintäkomitean jäsen

Mika.Poso (at) bof.fi

AVAINSANAT:

- Euroalue
- Finanssikriisi
- Rahapolitiikka
- Velkakriisi